

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلامت اداری و مقابله با فساد اداری

تعریف فساد اداری

□ **فساد** به سوء استفاده از قدرت و موقعیت در جهت کسب منفعت شخصی یا منافع گروهی خاص اطلاق می‌شود.

□ **فساد اداری** مطابق قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، هرگونه فعل یا ترک فعلی است که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به صورت فردی، جمعی یا سازمانی که عمداً و با هدف کسب هرگونه منفعت یا امتیاز مستقیم یا غیرمستقیم برای خود یا دیگری، با نقض قوانین و مقررات کشوری انجام پذیرد یا ضرر و زیانی را به اموال، منافع، منابع یا سلامت و امنیت عمومی و یا جمعی از مردم وارد نماید.

تعریف سلامت اداری

➤ بر اساس تعریف سازمان ملل، **سلامت اداری** به معنی برخورداری از استعدادها و امکانات، نیروها، و فرآیندهایی است که دست کم، چهار امکان زیر را علیه فساد فراهم می آورد:

۱- امکان **پیش گیری** از تحرک نیروها و فرآیندهای فاسد

۲- **شناسایی سریع** موقعیت های فساد و نیروها و فرآیندهای فساد

۳- امکان **سرکوب** نیروها و فرآیندهای فاسد

۴- **قطع یا مهار حلقه های سازنده** ی فساد و جلوگیری از رشد تصاعدی آن

➤ با توجه به تعریف فوق، سلامت اداری صرفاً به معنای فقدان فساد نیست، بلکه دامنه و گستره وسیعتری دارد.

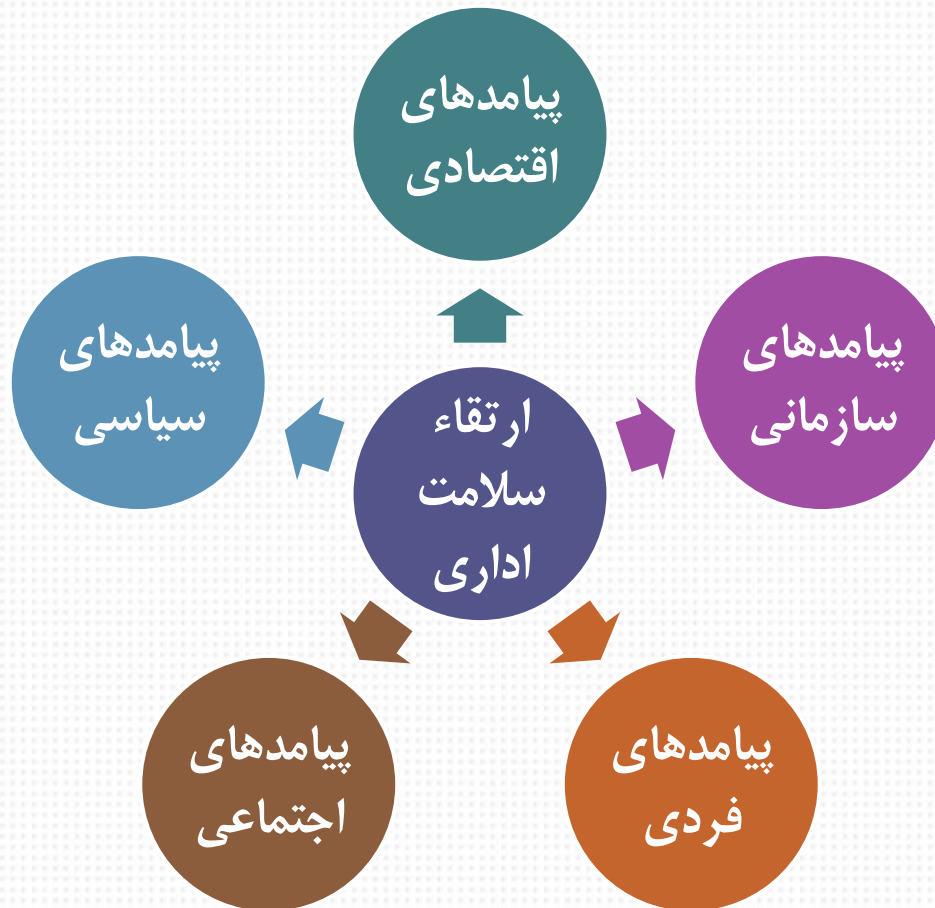
مهمترین مصادیق فساد اداری

- رشوه
- سوء استفاده از موقعیت شغلی (رانت)
- اختلاس
- تقلب
- اخاذی
- تبانی
- تبعیض و پارتهی بازی
- پولشویی

آثار فساد اداری بر وضعیت کشورها و فرایند توسعه آنها

پیامدهای ارتقاء سلامت اداری

پیامدهای اقتصادی ارتقاء سلامت اداری

۱. کاهش هزینه های عمومی
۲. افزایش کیفیت اجرای پروژه ها
۳. افزایش نرخ رشد اقتصادی
۴. کاهش فقر
۵. کاهش آثار ناشی از سوانح طبیعی
۶. افزایش درآمدهای دولت
۷. افزایش سرمایه گذاری خارجی
۸. افزایش مشارکت

پیامدهای سیاسی ارتقاء سلامت اداری

۱. افزایش مقبولیت و ضریب اعتماد عمومی نسبت به نظام سیاسی و اداری
۲. کاهش رقابت های سیاسی غیر شفاف و ناسالم
۳. مهار و سازماندهی خواسته های مشروع مردم در مسیرهای سازنده و قانونی

پیامدهای اجتماعی ارتقاء سلامت اداری

۱. افزایش اعتماد و مشارکت عمومی
۲. افزایش ضریب عدالت و برابری حقوق اجتماعی
۳. بهره برداری بهینه از سرمایه اجتماعی
۴. ایجاد فرهنگ سلامت و مبارزه با فساد
۵. کاهش فرار مغزها

پیامدهای سازمانی ارتقاء سلامت اداری

۱. افزایش اعتماد بین مدیران و کارمندان
۲. تقویت اثر بخشی و کارایی (ارتقاء بهره وری) سازمانها
۳. ارتقاء ضریب پاسخگویی سازمانها
۴. افزایش سطح شفافیت فرایندهای اداری

پیامدهای فردی ارتقاء سلامت اداری بر کارکنان

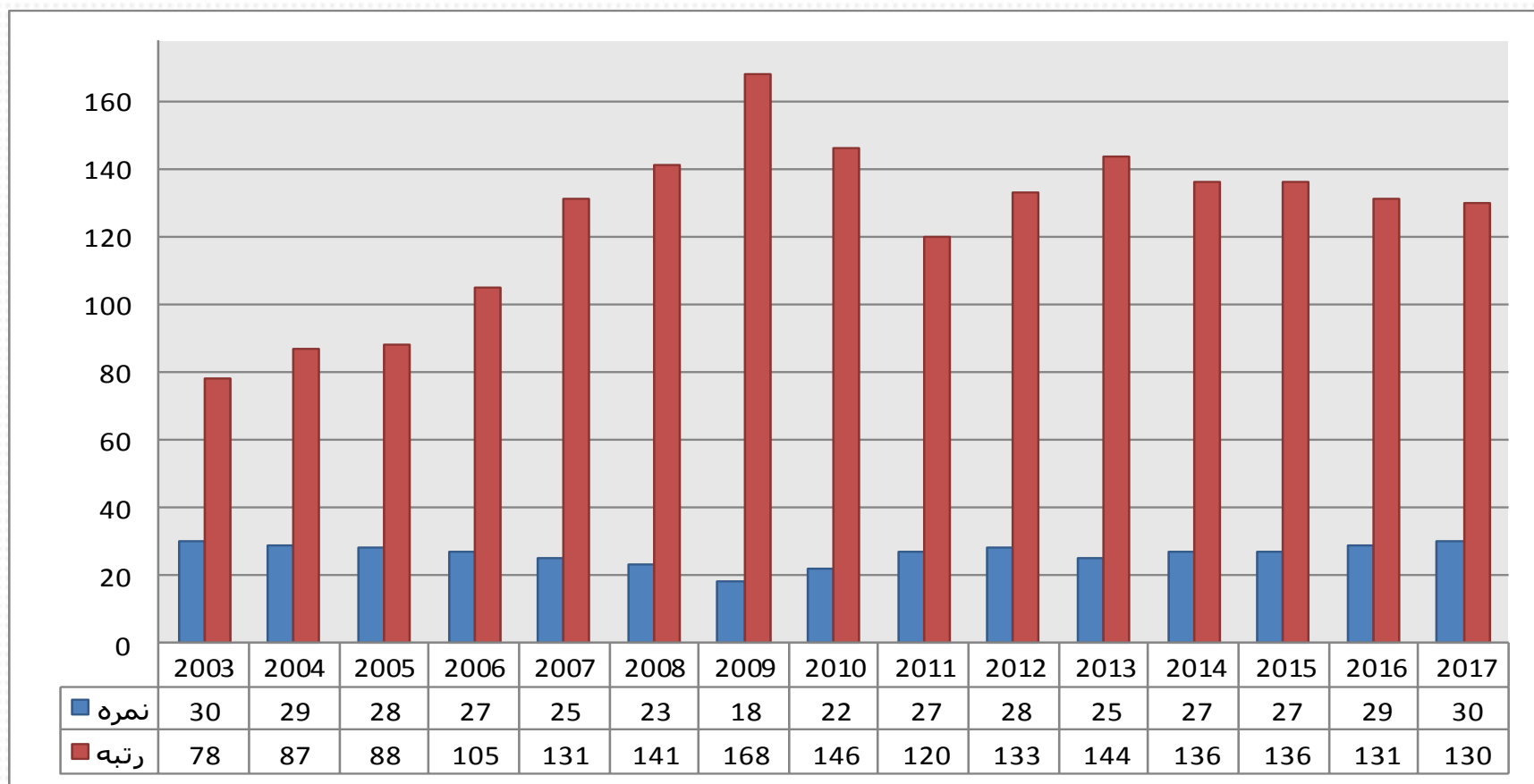
۱. تقویت روحیه افراد درستکار
۲. افزایش انگیزه و میزان مسئولیت پذیری
۳. افزایش راندمان کاری
۴. افزایش اعتماد به مدیران سازمان
۵. تقویت باورهای اخلاقی

وضعیت فساد در ایران از منظر شاخص های بین المللی

سازمان های بین المللی فعال در سنجش فساد

بانک جهانی World Bank	سازمان شفافیت بین الملل Transparency International
شاخص کنترل فساد Control Corruption (CC)	شاخص ادراک فساد Corruption perception Index (CPI) شاخص ادراک رشوه Bribery perception Index (BPI) شاخص اندازه گیری (بارومتر) جهانی فساد Global Corruption Barometer (GCB)

وضعیت میزان فساد در ایران از نظر سازمان شفافیت بین الملل

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

➤ ترکیه

➤ سیاست اصلی؛ اصلاح قوانین و مقررات

➤ اقدامات:

❖ تصویب برنامه اقدام مبارزه با فساد در سال ۲۰۱۰

❖ تصویب مجموعه ای از مقررات در سال ۲۰۱۲ به منظور شفافیت مالی

کاندیداهای ریاست جمهوری و پارلمان

❖ تاسیس نمایندگی سازمان شفافیت بین الملل

➤ جایگاه در سال ۲۰۱۷

❖ کسب نمره ۴۰ و رتبه ۸۱

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

➤ کره جنوبی

➤ سیاست اصلی؛ بسیج جامعه مدنی و فعال سازی ظرفیت های مدنی
➤ اقدامات:

- ❖ تاسیس نمایندگی سازمان شفافیت بین الملل ۱۹۹۹
- ❖ اجرای طرح شهروند بازررس
- ❖ پیمان کره در مبارزه با فساد
- ❖ ایجاد کمپین های ضد فساد
- ❖ همکاری با نهادهای مذهبی و معنوی در جهت رشد فضایل اخلاقی

➤ جایگاه در سال ۲۰۱۷

❖ کسب نمره ۵۴ و رتبه ۵۱

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

چین

سیاست اصلی؛ مقابله با مفسدان

اقدامات:

❖ اجرای برنامه آموزشی مبارزه با فساد (پیشگیری)

❖ نظارت موثر و اجرای طرح شهروند ناظر (مراقبه)

❖ برخورد قضایی با فساد (مقابله)

❖ از سال ۲۰۱۳، شروع مبارزه جدی با فساد

□ در میان کارمندان عالی رتبه بیش از ۲۰۰ نفر و در میان کارمندان سطح میانی بیش از ۱۰۰ هزار نفر جریمه شده‌اند. در مجموع بیش از یک میلیون نفر در جریان مبارزه با فساد جریمه شده یا به زندان افتاده‌اند.

▶ جایگاه در سال ۲۰۱۷:

❖ کسب نمره ۴۱، رتبه ۷۷

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

➤ مالزی

➤ سیاست اصلی؛ ایجاد ساختار یک پارچه برای مبارزه با فساد

➤ اقدامات:

❖ تاسیس آژانس ضد فساد

- رسیدگی به موارد اعلان شدن فساد از منابع مختلف
- آموزش عمومی و ترویج مشارکت مردم در شناخت، پیشگیری و مبارزه با فساد
- بررسی سیستمها و رویه های کاری سازمانهای خدماتی دولت به منظور تسهیل آرایه خدمات از سوی دولت از طریق یافتن نقاط و فرآیندهای مسأله دار و مستعد فساد
- پاسخگویی به استعلام سازمانها در مورد سابقه فساد کار مدیران در زمان ترفیع آنها،

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

➤ مالزی، ادامه ...

- ❖ تدوین قانون جدید ضد فساد
- ❖ تشکیل کمیته های سلامت اداری دولت در سطح ملی، ایالتی و ناحیه ای
- ❖ تأسیس دفتر شکایات مردمی

➤ جایگاه در سال ۲۰۱۷:

- ❖ کسب نمره ۴۷، رتبه ۶۲

نگاهی به وضعیت و اقدامات برخی از کشورها

➤ گرجستان

➤ سیاست اصلی؛ همکاری با سازمانهای بین المللی

➤ اقدامات:

❖ اصلاح قوانین داخل همسو با مقررات بین المللی

❖ تدوین استراتژی ضد فساد

❖ الحاق به معاهدات دو یا چند جانبه بین المللی و منطقه ای

❖ ایجاد کمیته راهبری برای هماهنگ کردن برنامه ضد فساد

❖ تدوین سند راهبردی مبارزه با فساد در گرجستان که مورد تأیید

سازمانهای بین المللی قرار گرفته

➤ جایگاه در سال ۲۰۱۷:

❖ کسب نمره ۵۶، رتبه ۴۶

زمینه ها و عوامل فساد اداری در ایران

- ۱- مشکلات ناشی از قوانین و مقررات (بازدارنده نبودن، خلاء مقررات، تعارض مقررات)
- ۲- پیچیده و مندرس بودن فرایندهای اداری
- ۳- وجود گلوگاه های فساد خیز و نقاط آسیب پذیر در فرایندهای اداری
- ۴- تمرکز گرایی در اداره امور و گستردگی حیطه تصدی دولت
- ۵- کم اطلاعی مردم از حقوق و تکالیف خود و پایین بودن ضریب مشارکت آنها در مبارزه با فساد
- ۶- ریختن قبح فساد در فرهنگ عمومی
- ۷- کاهش ضریب سرمایه اجتماعی و اعتماد مردم

زمینه ها و عوامل فساد اداری در ایران

- ۸- پایین بودن هزینه انجام فساد و نتیجتاً افزایش جسارت در انجام فساد
- ۹- نامناسب بودن نظام حقوق و دستمزد (جبران خدمت)
- ۱۰- ضعف در نظام جذب و بکارگیری، ارتقاء و انتصاب کارکنان
- ۱۱- ضعف در نظام تشویق و تنبیه واقعی کارکنان و مدیران
- ۱۲- ناهماهنگی و موازی کاری دستگاه های نظارتی
- ۱۳- کارایی پایین سامانه های رسیدگی به شکایات و نظارت فرایندی
- ۱۴- عدم وجود برنامه جامع و زمانبندی شده مبارزه با فساد و ارتقاء سلامت اداری

مزایا و فرصت ها برای مبارزه با فساد اداری در ایران

- ۱- شکل گیری تدریجی خواست عمومی برای مبارزه با فساد
- ۲- فضای مجازی و توسعه آگاهی و انتقال اخبار و تجارب میان مردم
- ۳- وجود سیاست های کلی اعلامی نظام برای مبارزه با فساد
- ۴- وجود متخصصان و خبرگان دانشگاهی و تجربی در این زمینه
- ۵- وجود دستاوردهای بین المللی و تجارب سایر کشورها

مزایا و فرصت ها برای مبارزه با فساد در ایران

- ۶- وجود جمعیت جوان و فعال
- ۷- در دسترس بودن فناوری های نوین
- ۸- باورهای دینی و اعتقادی در بسیاری از مردم
- ۹- عزم جدی دولت برای مقابله با فساد
- ۱۰- وجود سازو کارهای نظارتی متعدد

ده راهبرد برای مقابله با فساد و ارتقاء سلامت اداری در ایران

- ۱- تنقیح، یکپارچه سازی و روز آمد کردن قوانین و مقررات مبارزه با فساد
- ۲- شناسایی گلوگاههای فساد خیز و آسیب پذیر در هر دستگاه اجرایی و هر استان
- ۳- شفاف سازی فرایندهای ارائه خدمت و کاستن از پیچیدگیهای اداری و همچنین تعیین زمان برای ارائه هر خدمت
- ۴- توسعه دولت الکترونیک و کاهش و حتی قطع تماس چهره به چهره مراجعین با کارکنان ادارات
- ۵- آموزش و آگاهی بخشی در سطوح مختلف (مردم و مراجعین، کارمندان و مدیران) و گسترش فرهنگ سلامت

ده راهبرد برای مقابله با فساد و ارتقاء سلامت اداری در ایران

- ۶- استقرار و تقویت نظام شایسته‌گزینی و شایسته‌سالاری و کارآمدی نظام جبران خدمت، همچنین سازماندهی و چیدمان صحیح نیروی انسانی
- ۷- بهره‌گیری از ظرفیت سازمانهای مردم‌نهاد و نهادهای جامعه مدنی در امر رصد و مراقبت بر عملکرد دستگاههای اجرایی
- ۸- طراحی مدل تقسیم کار ملی و انسجام بخشی به فعالیتهای دستگاههای مسئول در بخش‌های پیشگیری، مراقبه و مقابله و تعیین مرجع ملی واحد در جهت پاسخگویی
- ۹- بکارگیری ضمانت‌اجراهای موثر از جمله تقویت هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری و معرفی متخلفان در پرونده‌های فساد به عموم مردم
- ۱۰- سنجش مستمر ضریب سلامت و فساد اداری بصورت دقیق در سطوح ملی، استانی و دستگاهی و اعلام عمومی نتایج آنها

جمع بندی